

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor**

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Őfelsége rádió- beszéde az ország népéhez

Őfelsége, Károly király az alábbi beszé-
det tartotta az új évre virradó éjszaka 12
órákor:

„Az elmúlt év, mint minden előbbi,
örömeket és fájdalmakat hozott számunk-
ra, de az 1938. évről elmondhatjuk, hogy
új reményeket, munka és fejlődést lehetősé-
geket is adott nekünk. Romániának ma
jobban, mint bármikor, szüksége van ösz-
szes fiai együttműködésére, egyetlen hit-
ben és irányban. Csak mindenkinek egy
ujjászületett Románia körüli összefogásá-
val lehetünk olyan erősek, hogy mint egy
szikla, álljunk ellen minden veszedelem és
ellenséggel szemben.

— Románok! Az 1939. év első pilla-
nataiban mindannyian nézzetek előre, néz-

zetek a haladásnak és fejlődésnek arra az
utjára, amelyre hazánk lépett, mindenki
szívében a hazafias szikrával, amely arra
ösztönzi, hogy részese legyen a nemzeti
ujjászületés művének.

— Őseink istenéhez emelem imádsá-
gomat, hogy országomnak és népeinek
olyan új évet adjon, amelyben tűnjön el
minden gyűlölet, olyan évet, amelyben ne
lássunk mást, mint a gondolatok és érzé-
sek teljes összefogását az ország java ér-
dekében. Adjon az Isten nekünk jó, cse-
des és békés új évet. Ezt kívánom meleg
szívvvel és minden szeretettel ebben a
pillanatban Romániának és minden román-
nak. Mindenkire szól hagyományos ki-
vándorlásom: La mulți ani! Eljen Románia!

București, január 6.

Közép- és Kelet-Európa zsidóságának
soraiban nagy pusztítást okoz az a gyűlölet-
számum, amely nem kimél évszázados tra-
díciókat és kimélet nélkül köti utálatot olyan
zsidók talpa alá, akiknek ősei ezen a terü-
leten éltek és haltak. A német-osztrák bur-
genlandi zsidók anyagi és fizikai összeomlása
korunk egyik legmegdöbbentőbb tragédiája,
de csak a rémdráma egyik nagy epizódja.
Mert vele párhuzamosan a magyar, szlovák,
lengyel zsidótörvények és a többi keleti ál-
lamok korlátozó rendelkezései vakító reflek-
torként világítanak arra a sötét ahasvérosi
vándorútra, amerre a zsidó nyomorúság utja
vezet. A XX. század egyik tragikus jelen-
sége ez a modern népvándorlás, amely nem
zárt sorokban, harci rendekben bonyolítódik
le, mint a koraközépkori népvándorlások,
hanem egyes lerongyolt emberek menekül-
nek határaikról, a koraközépkori katonaságon
át, iratok, pénz és élelem nélkül s nem tud-
ják, mikor éri ti őket egy határőr golyója
s melyik bíróság ítéli el őket „tiltott határ-
átlépésért”.

Az epidémia, amely betegséggé, zsidó-
törvénnyé vált, nem kimél egyetlen országot
sem. Szűkebb pátriánkban is gondolkodni
kell a zsidó sors felett és magunkról is be-
szélni kell, logikusan, objektíven és hűvös
tárgyilagossággal, mintha csak — nem is ró-
lunk lenne szó. Hala szeretett uralkodónk
megmondott és nagyvonalú államvezetésének
és kormányunk rendelkezésének, a zsidó-
kérdést Romániában európai civilizált mó-
don akarják megoldani. A „betegség” gyógy-
kezelése itt nem radikális módszerekre szo-
ritkozik, hanem lassu procedurával keresik
a kibontakozás módját, amely bizonyos vér-
vesztéssel kell járjon, de remélhető, hogy
utána a zsidóság viszonya a befogadó nép-
hez sokkalta egészségesebb lesz.

Fájdalmas, hogy a jogegyenlőség elvé-
ről le kell monajunk és a régi kodifikált jog
legalapvetőbb első tézisével, a „jog az élet-
hez” elvéről bizonyos szempontból le kell
mondania csaknem hat millió zsidónak Ri-
gától Szalonikáig. De ha összehasonlítjuk
néhány más európai állam „megoldási” mód-
szereivel, akkor még mindig sokkal jobb,
ha Gafencu külügyminiszter legutóbbi rá-
dióban elmondott beszédét fogadjuk el kiin-
dulópontul, mint a drasztikusabb megoldá-
sokat.

Kormányunk többször hangoztatta,
hogy egészen kulturált módon akarja a zsi-
dókérdést megoldani. Ha udvarias formában
is, de kategorikusan kimondotta Calinescu
belügyminiszter és Gafencu külügyminiszter
is, hogy százötven ezer emberrel csökkenteni
kell a romániai zsidóság lélekszámát. Van-
nak sokan, akik az állampolgársági törvény
folytán, leginkább formai okokból, hátra-

nyos helyzetbe kerülnek. Vannak sokan, akik
elhelyezkedési nehézségek miatt kényszerül-
nek arra, hogy kivándoroljanak. Kétségtel-
en, hogy van legalább százötven ezer zsidó
Romániában, akik bármely percben, ha arra
lehetőség kínálkozik, távozni hajlandó. Le-
hetőleg Palesztinába, ami az egyedüli lo-
gikus megoldás.

Ha egybevetjük a kormánykörök óhaját
a zsidóság nem ellenlétes vágyával, akkor
arra kell rögtön gondoljunk, hogy itt egy
grandiózus összefogást kell csinálni a zsidó-
ság keretein belül. S ebben a történelmi pill-
anatban, amikor az ó-királyságbeli, bukari-
nai, erdélyi és besszarábiai zsidóság egyr-
sze elveszti a talajt a lába alól, az ország
zsidó lakosságának ez a jelentős része nem
ismeri fel az idők szavát és még mindig té-
tőzódik, hogy összefogjon-e vagy „még rá-
ér.” De legtragikusabb az, hogy a felelős
tényezők, a zsidóság „hivatott” vezetői sehol
sem láthatók. Nem tudjuk, merre járnak,
mit csinálnak akkor, amikor az azonnal
emigrálni kényszerült zsidó tömegek távolán
és tanácstalanul állanak. Nincsenek sehol
sem, pedig ha volt idő, amikor teljes önzet-
lenséggel, odaadással kellene szolgálni a
zsidók ügyét, akkor ma van az ideje en-
nek. Koncentrálni kellene minden energiát,
minden erőt és minden erkölcsi és anyagi
tartalmat, amely ma is kétségtelenül meg
van a zsidóság keretein belül és mi mégsem
látjuk a nagy összefogó irányítást.

Nagy időket élünk és kis emberek álla-
nak a zsidó közélet fokuszában.

Ugyanaz a szerencsétlenség, ami már a
multban is mutatkozott: most még fokozot-
tabban látható és érezhető. Bennünket Er-
délyben még jobban érint ez a vezetőhöz
való hiány: mert mi talán jobban felfogjuk,
hogy mit jelentene a mai helyzetben, ha vol-
na irányító kéz és fej, amely bennünket
összefogjon. Ha történnek is bizonyos me-
mozdulások, ezek nem a zsidó érdekeknek
minden tűzön-vízen át való megvalósítását
célozzák, hanem még ma is, kicsinyes
hüségű kérdések és egészen kicsinyes anya-
gi természetű problémák miatt kell, hogy
megtorpanjanak. Vannak viszont olyanok,
akik minden különösebb adottság és ráter-
mettség nélkül, saját magukról kiállított er-
kölcsei bizonyítvánnyal akarnák vezetői mi-
völtukat rákényszeríteni a zsidó tömegekre.

Az „eredmény” pedig abban mutatko-
zik, hogy soha zültebb és tagozódottabb
nem volt a zsidóság, mint éppen e sorsdöntő
napokban. A konszolidáció és nyugodt fej-
lődés éveiben a romániai zsidóság szert tett
bizonyos pozícióra és anyagiakra, azonban
szüklátóhűrség folytán ezt sohasem tudták
a népi érdekek szolgálatába állítani. Ennek
most mutatkozik a reakciója. A kollektív-
tás érzését nem fejlesztették a zsidóságban
és amikor a szomszéd háza ég, mindenki

közönyös marad és úgy vélik, hogy az ő házuk valami csoda folytán menekül a bajtól. Az állam legfelsőbb tényezőit nemcsak tanácsokat akarnak adni, hanem bizonyos anyagi dőzsdát is hajlandók juttatni azoknak, akik távozni akarnak. De joggal követelik azt, hogy a zsidóság tehetősebb rétegét — már öns érdekéből is — megfelelő anyagi hozzájárulással gondoskodjanak az emigráció lebonyolításáról.

Tárgyalások folynak Bucurestiben, amelyek élén Blank Arisztid áll. Arról van szó, hogy a zsidó gazdagok adjanak. Ne erőltessenek túl magukat, csak adjanak. Természetesen nem bankat, hanem, ha kell milliókat. De az eddig megtartott értekezleten úgy látszott, hogy a gazdag zsidók még mindig nem hallották, hogy mi történik a nagyvilágban. Még nem hallották, hogy Berlin és Bécs, München és Hamburg gazdag zsidói miképpen jutottak hullföldre. Még mindig rövidebb ideig tartanak, mint azelőtt. Es kétségbe kell esniük, ha arra gondolnak, hogy most, amikor napok alatt évszázados történelmi események történtek, még most sem látják a kénszerítők szükségét annak, hogy saját érdekében segítsék elő a zsidókérdésnek — ma már Európának tartott — ilyen megoldási módját. Még most sem értik meg, hogy egy teruszertű és rendszeres emigráció milyen nagyon fontos volna az ittmaradók érdekében is. Az ő érdekében, a gazdag zsidók érdekében. S vannak olyanok is, akik rögtön „üzletet” szimatolnak, akik más zsidók vérének és kétségbeesés helyzetének maglyatizálnál a maguk kis pecsenyét akarják megsütni.

Mi úgy képzeljük, hogy most egy rendszeres, becsületos emigrációs órának kellene következnie, amelyből minden egyes zsidónak ki kell vennie a részét. Ha gazdag, többet, ha szegényebb, kevesebbet. A kormánykörök minden erővel támogatják ezt az akciót és anyagi áldozatokat is akarnak hozni. Ha ugyanezt látják majd a zsidók részéről is. De mit fognak gondolni ugyanezek a kormánykörök, ha a gazdag zsidók részéről szűkebbül fognak tapasztalni? És mit várhat ki ez a kiesinyes és önző elzárkózás? Vagy talán azt akarják, hogy kénszerítőköt alkalmaszannak velük szemben?

Hangosan kimondjuk: nem szabad túrni egy percig sem, hogy ezekben a zűrzavaros napokban, amikor talajvesztett zsidó tömegek bolyonganak a világon, a romániai zsidóság önmaga sorsának intézésénél is süket fülekre találjon. Az erdélyi zsidó vezetőknek össze kell fogniuk és fel kell ismerniük a kötelességeiket. Nagy időköt élünk és nemzedékek léte függ attól, hogy most miképpen intézzük sorsunkat. Komoly áldozatkészség kell a milliomosok részéről, de a nem olyan tehető is adjon és dolgozzon, mert ha nem, akkor úgy járhat majd gazdag és szegény is, hogy úgy kell elmenjen, ahogy számos példa mutatta most a közeli országok zsidósága köréből.

Megfelelő, őszintén emberek az élen, mert ha ma nem segítünk masunkon, kiszámíthatatlan katasztrófát zudíthatnak a fejünkre.

A zsidó-világkongresszus az üdözött danzigi zsidókért

Genf. A zsidó világkongresszus végrehajtó bizottsága táviratot intézett Franciaországhoz, Anglia és Svédország külügyminisztereihez, akik a danzigi kérdésben illetékes népszövetségi hármashatóságnak a tagjai. — A zsidó világkongresszus a hármashatósághoz intézett táviratban arra kéri a külügyminisztereket, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket, amelyek a danzigi zsidók borzalmas üldözötése következtében váltak szükségessé.

És mégis ki fogunk jutni Palesztinába

Iria: Diamant Elemér (Bucuresti)

Néhány hét óta, soha még nem tapasztalt kivándorlási láz lett urri: az itt élő zsidóság legszélesebb rétegén. Még hónapokkal ezelőtt az emberek még csak beszéltek arról, hogy ki kell majd vándorolni, most naponta ezren és ezren fordulnak minden letékes és kevésbé illetékes helyre azzal a kérdéssel, hogy lehet-e kivándorolni. És míg 1938 elején a legtöbb zsidó, ifjúkori kalandor regények emlékének hatása alatt, még Argentáira és Ausztráliára, Madagaszkárra és Kanadára gondolt, amelyek sok ezer kilométeres távolságok varázslatos messzeségéből izgatták a fantáziát, ma már minden józan ember tisztában van azzal, hogy mindezekre az egzotikus földrészekre legfeljebb csak kiválasztott, a véletlen által segített egyes emberek juthatnának el, de semmiesetre sem fogják beengedni a kivándorolni akarók százezreit. Ma már ugyszólván minden zsidó tisztában van vele, ha esetleg önmagának még nem is vallaná be nyíltan, hogy egyetlen darab föld van a világon, ahová eljuthat, ha igazán akarja, mert joga van hozzá: Palesztina.

HARCOLNI KELL A NAGYSZABASU ALLIJÁÉRT

Az angol bevándorlási rendelkezések folytán azonban ma alig néhány ezren juthatnak be évente Palesztinába az előírásoknak megfelelő módon, kivándorolni viszont ezrek szeretnének. És amióta hire ment, hogy van egy másik alijah is, amelyet az ujcionisták, Jabotinsky hível csinálnak, mindazok, akikben most ébredt fel csak hirtelen a Palesztina iránti érdeklődés, napról-napra ostromolják az ujcionista csoportokat, iródkat és embereket, hogy segítsék ki őket is. Bizonyos, hogy az ujcionisták, akik mindenkor és minden téren uttörők munkát végeznek, boldog örömmel teljesítenek minden zsidó testvérül kívánságát — ha lehetne. Ők már 15 évvel ezelőtt követelték a nagyarányú bevándorlást Palesztina részére, mert azt akarták, hogy a zsidó nép minél hamarabb többségbe jusson és ezzel sok keserű csalódást, sok véres tragédiát lehetett volna elkerülni a Szentföldön. De mert a zsidóság hivatalos vezetői ezt a követelést komolytalannak és túlzónak mondták, az általuk befolyásolt zsidó tömegek sem vették komolyan, hogy Palesztinába lehetne egy nagyarányú zsidó bevándorlás. Azóta az események már megmutatták, hogy évi 50.000 embert könnyen be tud fogadni az ország, de most nem engedik be őket. Eppen most a legnehézebb kijutni, amikor nem ötvenezren, hanem sok százezeren szeretnének kijutni, mert muszáj.

MINDENKI NEM JUTHAT KI EGYSZERRE

Azt, amit a zsidó nép elmulasztott akkor, amikor még lehetett volna csinálni, ha hallgatnak Jabotinskyre és híveire — most nem lehet jóvátenni. Egvelőre nem lehet komolyan beszélni arról, hogy évente 100.000 vagy — amit az ujcionisták követelnek Angliától a zsidókérdésben érdekelte államok segítségével — 250-300.000 zsidót engedjenek be Palesztinába. Az, aki bármilyen formában fantasztikus ígéretekkel kábítja a zsidó tömegeket, káros és lekiismeretlen dologt cselekszik és nem szabad a szavának hitelt adni, mert olyasmit ígér, amit ma senkisé tud beváltani. Ami nem jelenti azt, hogy bizonyos formában és keretek között nem lehet kijutni Palesztinába. Hiszen mindenki tudja, hogy van egy másik alijah is. De mert ennek az alijahnak a lehetőségei sem korlátlanok, nem juthat ki mindenki és nem juthat ki mindenki egyszerre. A helyzet és a lehetőségek kénszere folytán meg kell

válogatni, hogy ki az, akinek joga van, jár, hogy előbb va.ósihassa meg a vágját és hamarabb jusson ki Palesztinába, mint a másik. ELŐBB KI KELL ERDEMELENI A KIJUTÁST

A méltányosság és minden emberi erkölcs szerint az a zsidó, aki évek óta dolgozik a galuthban Palesztináért, jogot szerzett arra, hogy amikor lehet, ő jusson ki előbb arra a földre, amelynek érdekében akkor is felülta az idejét, erejét, pénzt és a magánérintet, amikor még nem volt olyan sürgető kénszerítőség a kivándorlás, mint ma. Palesztinának is elsősorban ezekre az emberekre van szüksége, akik a galuthban sokáig felkészültek az új életre egy lélekig, mint testileg.

Ezek az emberek jobban meg fogják ott állani a helyüket minden nehézség között: nem lesznek a jisiv terhére és nem fognak dezertálni a posztjukról az első arab puskaelvére, vagy gazdasági válsághirre. Következésképpen előbb ezeknek az embereknek kell kijutniuk. De minden zsidónak módjában van, hogy ilyen felkészült emberré váljék. Ne tekintse Palesztinát csak menekülési helynek, ahol húzódnia az európai vihar alatt és ahonnan kénsyelmesen el lehet majd sétálni máshová, ha a világon kissé elcsendesülnek az antiszemitizmus hullámai. Azoknak, akik eddig csak keveset, vagy semmit sem tettek a zsidó állam felépítéséért, előbb lelkiileg át kell alakítani a zsidó állam harcos, áldozatra kész, hű és kitartó katonájává, időt, munkát, pénzt és fáradságot kell adniok Palesztina számára, hogy pótolják azt, amit eddig elmulasztottak és egyttal lehetővé tegyék önmaguknak és gyermekeiknek a kitelepülést. És minél hamarabb, minél fokozottabb mértékben fognak dolgozni és áldozni Palesztináért, annál hamarabb teljesül majd a kívánságuk. Az ujcionisták ebben a kérdésben is Herzl örököi igaz szavát idézik Erdélyi zsidó népének az emlékeztetőbe: „Ha akarjátok, nem mese”. Azok a zsidók, akik igazán akarják jutni Palesztinába aránylag rövidesen ki is fognak jutni, hogy megteremtsek a zsidó többségű zsidó államot a Jordán mindkét partján.

Kétszáznyolcvan italméresi engedélyt vontak be a fővárosban

Bucuresti. A pénzügyminiszterium 280 bukaresti kávéház, vendéglő, büfé, stb. italméresi engedélyt vonta be és ugyanakkor elrendelte, hogy ezen helyiségek kibebruar 5-ig bezárandók. Valamennyi italméresi engedély tulajdonosa zsidó. A bezárt helyiségek között szerepelnek a főváros legnépszerűbb kávéházai, a Corso, Elit, Lafayette, Grand Café Royal, Herdan, Waggon Lits, Union Bazaltin, Max Finkelstein-High Life, Stirbey pincék, stb.

A rendelet indokolásában arra hivatkozik, hogy ezek a helyiségek a közrendre kártékonyak voltak. Az indokolás a szeszedárusítási törvény 204. szakaszának utolsó bekezdésére hivatkozik. Ez a szakasz arról intézkedik, hogy a tulajdonos köteles a helyiségben rendfenntartásról gondoskodni, míg az utolsó bekezdés a belügyminiszterium hatáskörébe utalja a rend fenntartásával kapcsolatos előírások rendelet formájában való lefektetését.

A pénzügyminiszteriumi rendelet hangsúlyozza, hogy az engedélyek visszavonása végleges és semmilyen uton meg nem támadható.

Sigray gróf beszél

Azt, hogy véletlenül Sigray Antalnak hívják a grótot, nemhogy csökkentené, hanem emeli értékét annak a beszédnek, amelyet a magyar parlamentben tartott. A kénszülő zsidótörvényjavaslat ellen szólalt fel. Nagyon értelmes, nagyon emelkedett szellemű és nagyon emberi beszéd volt. Ma már olyan a magyar politikai életben, mint a fehér holló. Azt mondotta többek között:

— Van itt egy mostanában kifejlődött korszellem, amely egyesek bűnéért népeket, fajokat, vallásokat sajt. De van egy másik is, ami — őszintén megmondom — nekem rokonszenvesebb. Ezt a korszellemet a magga szabadságának megbecsülésével, habec corpus alaptörvényével én jobban szeretem. Most, amikor a zsidótörvényt betervezzük, azt mondom, hogy előbb a földbirtokjavaslatot kellett volna megszavazni. A külföldi tőke nem fog idejönni, holott ugy a honvédelmi, mint a földbirtokreformhoz sok pénzre lesz szükség. Ezzel szemben a zsidótörvény ennek ellenkezőjét fogja eredményezni. Ha a kormány drasztikus, antihumanus és erőteljes zsidótörvényt hoz, akkor el kell készülnie arra, hogy a nemzeti jóvedelem tetemesen csökkenjen fog... Nem lesz fedezet a tervezett reformokra.

Sigray gróf általánál, amire gondolunk. Egy ország, amely szegény, egy ország, amely most kapott új területet, egy ország, amelyben feudális földelosztódás van, ma nem engedhetné meg magának azt a luxust, hogy ötszáz ezer dolgozó emberét kikacsolja a gazdasági életből. Igaz, hogy a németek ezt azért is sugalmazták, mert ha összeomlik majd a magyar gazdasági élet, akkor gondoskodni fog arról, hogy ezeket a helyeket az ő emberei töltsék be. És akkor a „magyar-zsidó” gazdasági pozíciókat németek fogják elfoglalni. És ezt majd nem lehet numerusokkal megfojtani. Ezek örökidőkre lefoglalják maguknak majd a pozíciókat és akkor a magyar vezetők látni fogják, hogy mégis jobb lett volna az „idegen”-nek hagyni az élethelehetőségeket, mint a magyargyűlöltö németeknek. De akkor

Egy arany torint

— Chaszeides történel —

Moise Leib, a szászosi, hét álló esztendeig tanult a szentléletű nikolsburgi Rabbi Schmelkenél. Félig gyereksorban került hozzá és mikor a hetedik esztendő kitelt, még mindig csak pelyhesállu legényke volt. De tanulásban, buzgóságban, mestere áhitatos követésében senki sem tett túl rajta. Meg is szerette a nikolsburgi rabbi és a bucsu fájó könnyei hullottak szeméből, mikor legkedvesebb tanítványától megvált.

Az ifju is fájó szívvel hagyta oda a kedves hajtékot, de mennie kellett. Hosszu ut állt előtte és ki tudja, nem bárnak-e rá veszedelmek a magányos országuton? A nikolsburgi megölette, megcsókolta az ifjút és bucsuzóul ajándékot is adott neki: egy aranytorintot, egy cipő kenyeret és egy fehér kötényt, a „chalat”-ot.

A fju megköszönte a mester stajelmét. Tudta, hogy a cipőnél eloveri az éhséget s ha a kenyér elfogy, tud a pénzen vásárolni megmást, de mire jó a „chalat”? Nem tudott rá felelni és mesterét sem akarta fölösleges kérdéssel zaklatni. A nikolsburgi megáldotta és az ifju bízó lélekkel vágott neki a-hosszu utnak.

Késő estig rólta az utat Moise Leib. Holtra

Electa Dorobanțul

a Dorobanțul posztógyár készítményei,

kérje vásárlásainál szövevényeket

a garancia pecséttel

majd késő lesz. Hej, de keservesen fognak még hivalkozni Sigray grótra és még néhány józaneszű magyar férfira, de a rövidlátók azt hiszik, hogy őh „győztek”. Pyrrhusi ez a győzelem, csak még nem látják. A zsidók belepustulnak majd, de nem terem áldás azoknak sem, akik ezt ma megvalósítani igyekeznek.

Adjunk enni a szegény éhező madaraknak!

Ha valaki megírja majd korunk hipokrita beállítottságának teljes keresztmetszetét, akkor semmiesetre se felejtse ki azt, hogy milyen jók voltak az emberek. Nemcsak egyik ember a másikhoz, hanem ezt tulmenőleg még a szegény állatokat is istápolták, sőt még a kis verebekről sem feledkeztek meg. Példa erre a magyar rádió, amely az emberszereteten kívül arról sem feledkezett meg, hogy felhívást intézzen hallgatóihoz, hogy a „szegény madaraknak ennielöt dobjanak”. Igen, a szegény madarak fájnak a magyar vezető köröknek. Valóban mély emberi érzésre vall, hogy a szegény éhező madarakról is gondoskodnak.

De ha az oknyomozó történetró meg fogja nézni, hogy ezenkívül mi történt ezek-

ben a napokban, akkor látni fogja, hogy a kereszténység „szeretet ünnepe”, illetőleg két nappal előtte egy törvény jelent meg, ami nem a madárvédelmet propagálta, hanem ötszáz ezer főnyi, magát magyarnak valló embert rekeszt ki a kenyérkereseti lehetőségekből és elvesztí az élethez és emberi méltóságához való minden jogát. Igaz, hogy a zsidó ma már néhány európai államban annyi megbecsülést sem élvez, mint egy varju, vagy más kártékony madár. Mi a „kártékony fergék” kategóriájába tartozunk a szeretet ünnepe Magyarországon. Kevesebbek vagyunk a ma uralkodó osztály szemében, mint az állatok. Mikor fognak ott tartani, hogy bizonyos emberbarátok és nem állatbarátok kimondják — hogy a zsidó is ember. Az is fázik télen, az is ordít, ha fáj neki valami, annak is vannak árva, ártatlan éhező csecsemői. A zsidót is vegyék annyiba, mint az állatokat, vagy mint a madarakat. Fel kellene állítani Magyarországon és sok más országban „Zsidóvédő egyesületeket”, amelyek ki kellene mondják, hogy zsidó bántani nem szabad, vagy ha a zsidó éhes és nem hagyják élni, akkor jelenteni kell az egyesületnek. Nem kértünk emberi humanizmust. Csak úgy szeressenek bennünket, mint az ökröket, amelyeket nem lehet levágni, csak lebukonni sok országban, csak úgy szeressenek bennünket, mint a lo-

boló a kenyeret, darabokra szelte és átnyújtotta a rostélyon. Maga meg sem izlette.

— Kiszabadított, szegény testőrem, — szólt most egyszerre a fju — meglásd, itt hagyod azt a sötét börtönt... Fogadom!

Meg sem várta a fogoly hálálkodó szavát, hanem egyenesen nekiugrott a falunak. Egy kis gyereket vetődött az útjába. Megkérdezte tőle, hol lakik a földesur.

— A falu tulsó végén, egy szép kastélyban — felelte a gyermek. Néhány perc múlva már a kastély kapuján kopogtatott az ifju. A szolgák bizalmatlanul kérdezték, mi járaban van, de Moise Leib olyan bátran, határozottan felelte nekik, hogy az urral akar beszélni, hogy a földesur elé neveztek a legelső szobába.

— Mit keressz itt, fju? — szólt rá a földesur.

— Azért jöttem uram, hogy egy szinylöt foglyot kiszabadítsak... A falu elején, egy pincében raboskodik a kocsmáros... Engedd szabadon!

— Fizesd meg helyette a háromszáz rabelt, akkor kibocsátom.

— De nekem csak egy aranytorintom van. Fogadd el tőlem jó szinuel... Nincs több fillér sem nálam... Az Uristen megjutalmaz, ha jól léssz...

— Trefálsz velem, fickó — ferdédt rá indulatosan az ur. — Megjárom velem, fogadom... Hordd el magadat és föl ne gerjeszd a haragom!

vakat, vagy verebeket. És ne uszítsák ránk a véreket és ne hagyják éhezni csecsemőinket és ne kergessék az öngyilkosságba öregeinket.

Allatvédelmet a zsidóságának, ezt kérjük mi zsidók a szeretet ünnepe után a humanista emberiségétől.

A szeretet ünnepének kigunyolása

A karácsonyt soha még nem gunyolták ki annyira, mint néhány európai rádióban most, az elmúlt karácsony ünnepén. Ez az ünnep a világ köztudatában, sőt érzésvilágában is évezredek óta a szeretetnek szimbóluma és ünnepe. Voltak idők, amikor a szeretet tettekben is megnyilvánult. Főleg a zsidókkal kapcsolatban is. Most azonban más szelek fújdogálnak és tegyük hozzá, nagyon zord és kegyetlen „szibériai” viharok ezek, amelyek országok határait is megváltoztatják ugyan, de mélyeséges szenvedést főleg a zsidóknak okoznak.

Voltak hangok Budapesten, keresztény körökben, akik azt hangoztatták, hogy a zsidójavaslattal illetőleg annak benyújtását a parlament plénuma elé halasszák el a kereszténység nagy ünnepe utáni napra. De nem tették meg, hanem két nappal azelőtt nyújtotta be a magyar igazságügyminiszter. És amikor eljött a karácsony este, akkor a rádióban a szeretet mézétől csöpögő beszédet mondtak. „Szeressétek egymást emberek”, hangzott az éteri szózat, amely azonban nem a magasságokból jött, hanem nagyon is emberi torkokból.

És a német rádiók is emberszeretetről beszéltek. Igaz, hogy a német uralom nem tartja embereknak a zsidókat, de azt még nem sikerült tudományosan bebizonyítaniuk. Annál kevésbé lehet ezt bizonyítani, mert hiszen „egyelőre” még úgy születünk s halunk meg, mint a többi ember. Bár lehet, hogy Hülér elfrendeli majd, hogy a zsidó anya ne úgy küzdjön és zsidó ember ne baloldalin viselje a szívét. De most még úgy érezzük, hogy emberek vagyunk és épen ezért nem értjük, hogy miért ne vonatkozna rájuk is mindaz, amit a szeretettel kapcsolatosan elmondanak. „Vagy gyunt üzenek már ebből is, mint mindenből, ami a zsidókérdéssel kapcsolatos? Méz-től csöpögtek ezek a karácsonyi és újévi üdvözlések és mind az „Ember”-ről beszélt, akit soha még így meg nem gyaláztak, mint napjainkban. Keserű és konor arcúintort odgita-

tunk csak ezekhez a szeretetteljes szavakhoz, mert a hang, lehet szívrészerű fuvalom hangja, a valóság keserős és Esau szörös keze nap mint nap lecsap ráink a világ mind a négy sarkán. Olyan csapásokat kapunk, amelyek halálsikolya tulhangoz ahhoz, hogy a szeretet álszent fuvalom hangjait túl ne szárnyalná. Vagy már a „szeretet” szóból is gyunt üzenek, már az sem szent, már azt is lábbal tiporják, mint csaknem mindent, ami évezredek óta szent volt minden emberfia számára. Amig a gyűlölet tombol, addig a szeretet szava nyomatlanul eltűnik az éterben...

A nagymartoni zsinagóga „nem vált be mint mozi”

Néhány hónappal ezelőtt megirtuk vérző szívvel és fájo lélekkel, hogy a „Seva Keshillot”, a burgenlandi hitközség zsidósága milyen tengernyi szenvedésben ment át és ki tudja hol senyvednek most is szeretszörten, kinlódón, emberek kegyelmére szorultán: holott eddig három-négy nemzedéken át a maguk urai voltak. De most nem is erről van szó. Nagymartontól, ebből az ósi patinás kis városkából is elűldöztek a zsidókat. Ott állott a régi zsinagóga, ott állott üresen, de csak néhány napig. A német „Sachlicheit” rögtön döntött és azonnal mozgósítházát rendezett be ott, ahol annyi könny omlott és annyi sóhaj szállott évszázadokon át az egek urához.

Megnyílt a mozi és a széksorok nem akartak sehogyssem megélni. Úgy vették észre a vezetők, hogy az „üzlet” nem megy. Nem jön a közönség. Mintha besugták volna nekik az okot is. A keresztény jobberzésű közönség Nagymartonton nem akar menni a moziba, ahol addig csak imádkoztak. De nem azért erősek a nemzeti szocialista vezetők, hogy ne vigyék keresztüli, amit akarnak. Ha nem jönnek a moziba, ebbe a templomos moziba, akkor bizonyára az az oka, hogy a régi moziba mennek, amely már régóta áll. Bezárták tehát a régi mozit, hogy odaakényszerítsék a templom-moziba a lakosságot. S mit tesz a „jóérzés”, ami nem vezett még ki minden emberből? Dacára annak, hogy bezárták a régi mozit, az új „templom-mozit” mégsem mezt. A közönség csak nem jár. Talán fél az Örökkévaló haragjától? Talán nem akar emlékrontó lenni? Ki lát be az emberek lelkébe? Kétségtelen, hogy hiába a hívogató plakátok, amelyek a büns dolgok vetítéséről adnak számot a

régi nagymartoni templomba, a „nézőtér” üres, nem megy a közönség, még akkor sem, ha a másik igazi mozit bezárták.

Hiszünk abban, hogy az Örökkévaló, aki ügylátszik egy kicsit levette kezét rólunk, majd lesujti haragjával és büntető kezével. És jaj lesz akkor azoknak, akik ennyire meggyalázzák a zsidóságot és mindazt, amiben rendületlenül hisz évezredek óta vérzivatarokon, máglyákon és halálon keresztül...

Legtisztább öröm a - káröröm

Ne tagadjuk el, hogy mibennünk is vannak primitív emberi érzések. Ezek között elég alantas érzés: a káröröm, vagy ahogy a zsidó uccában mondják „nehome”. Mi zsidók most sokkal szomorúbb helyzetben vagyunk, semhogy kicsinyes és mint mondtuk, alantas érzésekkel volnánk elfoglalva. De azért egy „kaszi”-al szomban mégis van bennünk káröröm. Azok a pesii, illetőleg magyarországi kikeresztelkedett zsidók fölött van jódag kárörömünk, akik azt hitték, hogyha elmenekülnek a zsidóság elől, ha elbujnak a keresztény egyházak védőfalai közé, akkor onnan nyugodtan tekinthetnek a háborgó óceánra, ahol szerencsétlen kis sarkánok zsidó százrezek élete. egzisztenciája hanyódték és minden percben kivannak téve annak, hogy elsiilyednek.

Azt hitték a „mesümedek”, hogy a keresztvívvel együtt minden bajtól megszabadulnak, de most jön a zsidóörvény és „egy kalap alá veszi” őket a „bűdös” zsidókkal, akikkel megtagadtak minden szolidaritást. Sőt, még rosszabbul járnak, mert míg a zsidó szolidaritás segít azokon, akiket elkergettek, vagy bájba jutottak, addig azok, akik önmaguk kirekesztették magukat a zsidó közösségből, nem számíthatnak a zsidóság szolidaritására. Voltak is már esetek, amikor más világrészbe kerülő zsidókat elhelyezték az ottani szervezetek, viszont, akik kikeresztelkedtek, nem volt hova és kizhez forduljanak. Úgy kell nekik — mondják ki. Mert nagyon alacsony lelkek azok, amelyek most menekülnek és nincs szob nézni, mint azt, hogy minden erőfeszítésük hiabavaló.

Még itt nálunk is, Erdély városában is megkezdik a menekülést. Nagyváradon is folyamatban van egy orvos és két ügyvéd kikeresztelkedése. Csak csindlják. Majd megjárják, amikor rájönnek arra, hogy „lelyelték a békát.” Csak a zsidó társadalom volna olyan gerinces, hogy ezekkel éreztetné megvetését, amiért akkor menekülnek, mikor minden erőre szükség van, hogy a silyedő hajó, amit az emberi gonoszság túrt meg, mégis partra érjen. Mi bízunk rendületlenül abban, hogy a zsidóság átmenti magát a jobb jövőbe. Bizunk benne, hogy azok, akik időnek előtt menekültek és eláruultak bennünket, elérik végzetüket, visszakergetik őket az elhagyott nyájba, de a „nyáj” undorral vevyes kárörömet érez sorsuk és jövőendő tragédiájuk iránt.

PORTUGÁLIA NEM ISMERI A FAJ KÉRDEST. (Liszaon). Portugál kormánykörök kategorikusan cáfolják azokat a híreket, amelyek szerint a kormánynak szándékában állana zsidóellenes fajtörvények bevezetése. Hivatalos részről kijelentették a Zsidó Távirati Irodának, hogy Portugáliában nem létezik faj kérdés... A kormány hivatalos lapja vezércikket közöl, amelyben élesen állást foglal a nemzeti szocialista fajelmélet ellen és mélyen elítéli a zsidóellenes üldözéseket. A lap közli, hogy a Portugáliában élő nemetországi és ausztriai zsidók szülei engedélyt kaptak arra, hogy Portugáliába bevándorolhassanak és letelepedjenek. Más portugál lapok is élesen állást foglalnak az antiszemita kilengések ellen.

Amig egy ember eljut odáig...

Kitérése küszöbén megszakadt a szive egy aradmegyei orvosnak

Dr LEDERMANN MÁRTON, PANKOTAI ORVOS TRAGÉDIAJA. BEJELENTETTE KITERESÉT A FÖRABBINAL, DE NEM BIRTA KI A LEUKISMERETFURDALAST VALLASOS ATYJA MIATT. CHANUKA-GYERTYAT GYUJTOTT ES KESERVESEN ZOKOGOTT EGY ÓRAVAL HALÁLA ELŐTT. FÖRABBI ES PLEBANOS DRÁMAI PARBE SZÉDE.

— A „Néptünk” eredeti riportja —

Csak ne volna olyan sablon, akkor megint úgy kezdhethénk, hogy az irodalmi Nobel-díjat a legtehetségesebb drámaíróknak kellene odaítélni, „aki” nem más, mint az Élet. Most, mikor világnézetek harca dul, vallási harcok szintere lett öt világrész, most, amikor egy emberi fajtát — a zsidót — falkavadások módjára üldöznék, akkor egyes emberek lelkében is hatalmas drámák játszódhatnak le és az emberi lélek én-hasadása meg is őrli a dráma szereplőjét, akire sokszor azt sem lehet mondani, hogy áldozat. De ne térrünk a pszichoanalitika mély utjaira, mert eltévedhetünk. Inkább maradjunk magánál a „témánál”, melynél érdekesebb, drámaibb, színesebb régen került a napikrónsók tollára.

EGY ÉLET ELINDUL KARCAGRÓL...

Nem gyermekort irunk le, sem lokálkoloritot Karcagról, ahol úgy élt egy zsidó család, ahogy 40—50 évvel ezelőtt már vidéki zsidóember élt; vallásos millió, egy kis üzlet, „vegyeskereskedés”, vagy „rőfös”, végeredményben mindegy. Ellenben a fiuk lateinerpályára mennek. Az apa küldi őket az egyetemre, numerusok nem állják útját, szabadra van állítva zsidónak is az élet piros szemaforja és messziről egy nyugodt „állomás” intetget; háromszoba, rendelő, feleség, gyermekek, paciensek, vagy kliensek, közbecsülés és 80 éves korban „általános részvét”. Így indultak és így érkeztek emberek ezrei, amikor még szabad volt az élet és nem létezett a rettentő, komisz, farkaskutyákkal folytatott parforce-vadászat, ahol a zsidó vad és nincsen olyan sürü bozótyja a világnak, ahol elrejtőzhet. A dzsungleket ajánlják nekik Afrikában, de még nem tud menni, mert kőti a civilizáció. Egy ilyen dzsungel-ellenes képzőművészetből eredhetett annak a Karcagról elszármazott zsidó orvosnak is tragédiája, amelyről fentebb elmondottuk: hogy leírásából és lélektani aláfestésével Nobel-díjat érdemelne érte az Élet. Karcag az első állomás. Diákélet, egyetem, orvosi hivatás, Szóval sablon. Aztán letelepedés egy aradmegyei kis községben, Pankotán. Élénk község a Hegyalján, ahol kintű bor terem. Aradról motorossal egy óra alatt megközelíthető és főtérben megáll a kis vonat, ahol egy egyszerű tábla jelzi, hogy ott orvos lakik. „Részlet a kapu alatt”

Dr. Lederman Márton
medic.

Ez a tábla és mögötte szerényen meghúzódva él egy orvos, aki reggelente még taliszaon és teifilmben imádkozik, hiszen Karcagon így látta és a tradíció mindennél jobb köti. Több mint husz évvel át élte ezt az életet és senkisen hitte volna, hogy milyen lelki konfliktusok fogják kirobbantani élete drámáját.

vos azt hitte, hogy a „napsugár” a másik oldalon van, ahol egy különben tiszteletre méltó vallás tömjénél és hívogató szóval várta. És mégis bekövetkezett az, amitől a főrabbi félt, amit feszült figyelemmel várt és nem is remélt a pankotai és környékbeli zsidóság: dr Lederman Márton kikeresztelkedett.

Kisebb helyeken nem olyan egyszerű a kikeresztelkedés. Ott nem lehet eltűnni a forgatagban, mint egy nagyvárosban, ahol más városrészbé való költözés is annyit jelent, hogy minden kapcsolat megszakad a régi környezettel. De egy kis aradmegyei városka egészen más. Ott ugyanazok az emberek vannak holnap is, akik tegnap voltak. A rendelőben, az esti kártyapartinál mindenki ismer mindenkit és tudja legmesszelebbi érzelmeit is. A doktor ur talbeszülte erejét és azt hitte, hogy ezt a harcot ön maga és az emberek ellen is diadalra fogja vinni. Lehet, hogy hosszú éjszakák lelkisúaja előzte meg a lépését, lehet, hogy az orvosi szekrény tanuskodhatna arról, hogy a viaskodások éjszakáin csak altatók tudtak álmat hozni a renegátnak készülő embernek, de a „rossz szellem” győzött. Ki tudja, mit sugott az esendő ember fülebe? Karriert, több megbecsülést. Nem lesz tagja az üldözöttek társadalmának, nem kell soha sehoh görnyedni, bátran járhat felemelt fevel, hiszen ő keresztény, így keresztény lesz. Eldobja a balasztot, amely úgy nyomja már régen. Szabad és boldog élet következik. Nincs apa itelelem, elvégre ő mint orvos tudja, hogy mit jelent egy apa. Pusztán élettani funkció, hogy ki az apa és ő a fia. Ezek a tradíciók: gyermekkori traumák, beidegződések... semmi... Elvégre azért vagyunk modern emberek, hogy az ilyen primitív dolgokra ne adjunk. Itt a zsidó oldalon az üldözöttség, a lenézottség, a megkötöttség, a svár jövő, „Odaát” templomi fényár, püspöki kereszt-apa, társadalmi súly és elismerés, boldog jövő, karrier, életképesség és boldogság. Ki kell kényseríteni a boldogságot, s ha keresztvitz kell — am legyen.

... Es elment a főrabbihoz december elején és bejelentette: mégis... elmegy... ott tárt karokkal várják... Keresztény lesz.

VÉGZETES SZOMBAT ESTE
Egészen autentikus értesítés az, amit alább elmondunk, amelyet fentiekkel együtt részint Dávid Márton pankotai hírlapíró közölt velünk. December 17-ike volt, tipikus téli este. Pankotán ilyenkor csend van, a kis üzletekben pislákol a lámpa, a cselédányok ott szaladgálnak, hogy beszerezzék a másnapra való. Vidám társaság érkezik épen most Aradról, egy másik meg készült bemeni a „városba”, hogy ott szórakozzék. És

NEM SIKERÜL AZ ELLENALLAS

Dr Lederman Márton orvosban két lélek viaskodott. Az egyik a karcagi, amelynek megbízottja Sonnenschein Eliás főrabbi volt. O volt mindég a „memento”, de az or-

ezen a csendes téli pánkotai estén találkozik a főrabbi és a közösség római katolikus lelkésze. Mirol beszélnek? A kisváros nagy eseményéről. Dr Lederman kitéréséről.

A főrabbi érvel: — Dr Lederman Mártonból nem lehet jó katolikus — mondja a lelkésznek. — Szigorúan vallásos szülőktől származik. Nevelése, beállítottsága nem engedik, hogy elszakadjon ettől a fajságtól, vallástól, beidőződéstől. A hitközségnek is áldozatkész tagja volt, keserves ezt így végigélni.

Majd megmutatom én, hogy a piuspóhi rendelet szigorú betartása mellett dr Ledermanból jó keresztény lesz.

Keserűen kifakadva replikázik a főrabbi: — Ha a jó Isten ezt engedi, hogy dr Lederman Márton elhagyja a zsidóságot, akkor Önnek lesz igaz!

Úgyanebben az órában, a plebános és a főrabbi beszélgetésének idején dr Lederman Márton egy zsidó családnál volt. A házban égett a chanuka-méces, chanuka első napja volt. Az orvos hosszan állt a méces előtt, aztán gyertyát kért, meggyújtotta, elmondta a brocheat és elénekelte a Moajz-curt is... Es az asztalra borult és zokogott.

A SZIV NEM BIRJA TOVÁBB

Az orvosban a két lélek viaskodott. A katolikus lelkész jó keresztényt akart lelőle faragni és közben ő, egy chanukagyertya mellett ült... és zokogott. Jöttek a könyvek a szeméből, eszébe jutottak a karcazi chanuka-esték, az anya, aki ott áll a gyermekkel, az apa, aki az ablaknál gyújtja a mécesest és a gyermekek csillogó szemekből nézik és énekelik az öröhszép melódiát.

Dr Lederman már bejelentette a zsidó egyházból való kilépését, de még kell három nap, hogy végleg befogadja a másik egyház. A két part között van és élve sajnálja, hogy nem tudja, merre irányítsa. Ott intetet a „biztos rév” a másik oldalon s itt pisálól a méces, apró kis méces, amely előtt ő most hevesesen zokog...

Nem tudom, mit csináljak, Isten számonkéri majd cselekedetemet... Ezekkel a szavakkal köszönt el a zsidó családtól a doktor és hazament. Megvacsorázott s utána elhívták egy beteghez. Odament, megvizsgálta a páciens és receptet írt. Írta a receptet, de egyszerre csak hiesett a kezéből a loll, lefordult a székről és — meghalt.

Egy pillanat volt az egész. Szombat este volt, tíz óra. Alig egy-két órával a két pap beszélgetése és a chanukaméces meggyújtása után.

Dr Lederman Márton pánkotai orvos, az egykori karcazi kis zsidógyerek nem tudta eldönteni a nagy hamleti kérdést. A két part között nem tudta, ahonnan már eloldotta a köteleket, vagy ott, ahol... varják. Es élete sajkája elmerült a kétségek között. Nem bírta ki a nagy terhet. Mészakadt a szíve...

ISTEN NEM ENGEDTE MEG... Még akkor este elterjedt a híre a halálesetnek. A zsidók Istenkezét látták, amely

Talán elrontjuk vele a „drámai hatást”, ha az eset után még kommentárt fűzünk. Ez Shakespeare idejében volt szokás, hogy a dráma végeztével még egyszer rekapitulálják az eseményeket és következtetéseket vonnak. Igaz, hogy ez nem irodalom, hanem élet és halál, ami még Shakespeare fantáziájában sem született volna meg különben.

Mi is el kell mondjunk, hogy nem lehet negligálni azt, ami transzcendentális benünk. Dr Lederman Márton nyugalomról és öröbről álmódott és azt hitte, hogy a római bazilikák, százezer ereje felviszi őt, a kis zsidót a magasabb régiókba. Nem ment, bár a zsidóság nem tudott semmi más tevénytátni az ellentabor ellen, mint egyetlen kis chanuka-mécesest. Es ez győzött. Végzetesen győzött. Ott szakadt meg az orvos élete fonala a méces mellett, amikor zokogott és énekelte a moajz-cürt.

Az Egyház harcolt a méces ellen. Az orvos lelkében nem fért el ez a rámes tülekedés. Nem bírta el, meg kellett szakadjon belé. Ma már ott porlik a kis csendes teme-

Egészségét veszélyeztető Nátház-Grippa-Védekezzen! Használja mosakodásánál általában a kellemesen illatosított

Senlaslo fertőtlenítő toalett-szappant, megóvja egészségét!

lesújtott. A kereszténység körében is nagy volt a meglepetés, hiszen készültek már a keresztelésre, amely rövidesen be kellett volna következnie, talán már karácsonykor, vagy újévkor, nagy ceremóniák között.

A pánkotai zsidó társadalom nagyon szerette ezt az alapjában véve jó embert, akit megszállott a „dybuk”. Mindenki szerette, román, magyar és zsidó, mert jó volt az emberekhez. Amikor a főrabbi a temetésére igyekezett, keresztény emberek mondták neki: — Isten nem engedte meg, hogy hitet változtasson...

A TEMETÉS

December 18-án vasárnap óriási részvét mellett temették el zsidó rítus szerint a szerencsétlen embert. Bejelentette ugyan kilépését, de nem vették még fel a katolikus egyházba.

Mint epizódot mesélik a megdőbbsent pánkotaiak, hogy néhány nappal a tragédia előtt egy zsidó elment dr Ledermanhoz, hogy adja neki a tallisztát, amire neki már úgy sincsen szüksége és nem is lesz...

— Még nem adom!... — volt rá a válasz — pedig nem tudta, hogy néhány nap múlva ebben fogják eltemetni a pánkotai zsidó temető sírkövére.

Nagyon érdekes, hogy él Budapesten az elhunyt orvosnak egy ügyvéd fivére, aki eljött a temetésre. De mielőtt a gyászházhoz ment volna, előbb a főrabbit kereste fel és első kérdése az volt: — Igaz, hogy Marci kitért? Ha igaz, akkor még a temetésem sem veszek részt és azonnal visszautazom Budapestre.

A főrabbi elmondotta a tényállást, mire így szólott a pesti ügyvéd: — Ha kitér, még nagyobb csapás lett volna, mint a haláleset. — Kigombolta mellyét és megmutatta, hogy „leibcidáki” van rajta.

— Nincs kit okolni! — mondotta a testvér — de dr Lengyel Dezső világi orvos, az unokatestvér sok mindenben hibás. — Ezt mondotta a pesti ügyvéd-fivér, aki gyászolja az oly hirtelen és lelki tusák közepette elesett szerencsétlen testvérét.

TANULSÁG

Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszer-különbözőségek, injekciókat, valamint az összes illatszereket és kozmetika cikkeket. Nagy választék Hautbigant, Caron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grolie, sbb. gyártmányokban.

RECEM KIRAKATÁSA MEGKÉNTENI ÉS MÉRSELTETELT ALMÁRÓL VÉTELKÖZLETTÉSG NÉLKÜL MEGVÉZDNI

SALAMON MÓR DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCHAREST, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

Ezüsi

menorák, gyertyatartók, serlegek, evészközk, templomi kezszerek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása: „TACAMUL” ezüstáru gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

tőben, pedig elhetett volna, ha nem vovjak harcukat az „eszmék” és ha az ember nem olyan végtelenül esendő és parányi a nagy mindenség szemében.

A hívő azt mondja: — Isten ujjmutatása. Aki elhagyja hitét, meghal. A hitetlen megint mást. Tanulásig csak egy van: zsidó, maradj zsidó! Ha meg kell halni, akkor mint zsidó halj meg és ne heresd az élet „értelmét” bazilikában, még akkor sem, ha ezen az oldalon csak egy méces ég, vagy pisálól, odaát pedig millió gyertyafény.

Látod, zsidó testvér, hogy sokszor a méces is győz. Egy kicsiny olajméces is új chanukai csodát művel. Dr Lederman Márton nem volt makkabeus hős, hanem inkább gyenge volt. De most, hogy meghalt, ismerjük el, hogy szintén az Eszméért halt meg. Nem tudta a kísértést legyőzni s ezért elbukott... mert zsidóként kellett meghaljon... így írodott meg a Sors könyvében, amely ellen hiába lázadozik az ember. Egy pillanatot — és mindennek vége...

A BUDAPESTI ORTODOX HITKÖZSEG ERŐTELJES MUNKÁJA AZ ATKÉPZÉS ERDEKÉBEN. (Budapest). A pesti orth. hitközség kebelében működő „Hanna” egyesület helyiségében átképző tanfolyam indult meg. Leginkább az autószerelői és szoffortanfolyamot látogatóik, ahol egy végzett technológus vezetésével, már eddig is szép eredmény mutatható fel. Eddig negyvenkét ortodox fiatalember vizsgázott le sikeresen az illetékes rendőrhatalósági bizottság előtt és nyert nemzetközi szofforgazolványt. Ezek részben Magyarországon, részben külföldön már el is helyezkedtek. Az átképző kibővült nyelvközpont, keztyűkészítő, elektrotechnikai és rádiószereleli tanfolyamokkal. Uglátszik, a pesti ortodoxia megérti a kor szavát és az átképzést saját kezelésébe vette, ami igen helyes, mert tendij nincs, csak költségzőhözjárulás. Ezt a példát követhetnék a nagyobb erdélyi és más országbeli hitközségek is.

Erdélyiek figyelmébe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszer-különbözőségek, injekciókat, valamint az összes illatszereket és kozmetika cikkeket. Nagy választék Hautbigant, Caron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grolie, sbb. gyártmányokban.

RECEM KIRAKATÁSA MEGKÉNTENI ÉS MÉRSELTETELT ALMÁRÓL VÉTELKÖZLETTÉSG NÉLKÜL MEGVÉZDNI

SALAMON MÓR DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

BUCUREȘTI, Academiei 1 col. 10 Str. Doamnei Tel. 545.80.

Organul Organizației Mizrahi din Ardeal. Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 85/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Raport 5699

Péntek: Tevet 15, január 6.

Szombat: Tevet 16, január 7.

Heti szidra: ויקרא

Heti halhora: ויקרא ימי דוד

Szombat kezdete: üzlet bezárás 4.21

gyertyagyújtás 4.43

Istentisztelet kezdete 4.55

Szombat befejezése 5.51

„Bucsu” után:

Jöjtelek közzénk...

A karácsonyi újságtengerből, amely minden esztendőben előnti az olvasók asztalait, toronymagasságra emelkedik ki Zsolt Béla cikke, amely a pesti „Újság”-ban jelent meg. Ebben bucsuzott el mindattól, amit addig a magyarságot jelentett a zsidóságnak és vice-versa. Ennél keserűbb vallomást már régen nem produkáltak magyar nyelvben. Mi, akiknek évtizedek óta az a beállítottságunk, hogy zsidónak valljuk magunkat és nem akarunk egy nép „betolakodóját” lenni, mi nem döbbenünk meg oly kétségbeesésben, mint teszi azt Zsolt és még négyszáz, vagy ötszáz magyarországi zsidó.

De megértjük! Megértjük azt, hogy összeomlik egy egész világ sok ember lelkében és az összeomlás abban is megnyilvánul, hogy egymásután lett öngyilkos egy ismert pesti ügyvéd, egy híres szemorvos és egy orvosnő. De ez a sorozat nem áll meg és természetesen velejárója annak a lelki tusakodásnak és összeomlásnak, amely egy ilyen csapás után érhető.

Mélyesges szimbólum volt abban, hogy a Mihályoktól bucsuzott, azoktól a felművelt, nagyreszt sváb, vagy más származású kurtanemestől, vagy városi polgárrá lett bugristól, akik úgy vélték, hogy a világháborúért és a békeszerződéséért, jöért és rosszért, városért és holdus szellérért, egyedül és kizárólag a zsidók a felelősek.

Zsolt keserűen ír arról, hogy miképpen harcolt a zsidó együtt a magyarral. Felidézi, hogy Zlocov táján hason csusztak együtt az ellenséges lövészárok felé. Hasoncsusztva láttuk egymást utólag. — írja — de azóta sem csusztam hason s ezental sem fogok hasoncsusztani. Nem fogok morzsákért könyörögni föléd, azon a földön amelyen évszázadok óta éltek-haltak őseink!

Majd így ír: „Paradoxon, hogy egy népcsoporttal nyilvánított rétegek ezental jóformán titokban, legalább is a lélek és az otthon katakombáiban kell ápolniuk magyarságának hitét”. Mondjuk erre azt, hogy mélyedien el minden zsidó saját történelmébe, saját dicső és keserűen véres múltjába és lássa azt, hogy — ezt minden celtás nélkül mondjuk — mi már akkor régen történelmi múlttal rendelkezünk, amikor még fehér lovat áldoztak a Hadurnak Etelközben. Ne toladokjunk mi zsidók sehévd. Nem akarnak bevenni bennünket? Hát maradjunk magunknak. Nem kell azért katakombákba vonulni

lelkileg, hanem vállalni kell a sorsot úgy, ahogy van. Zsidónak deklaráltak? Az egyiptomi piramisokat építő, a tiszparancsolatot és a világ erkölcsi fundamentumait adó nép fiának lenni nem szégyen. Nincs mit szégyelni Zsolt Béának és azoknak a tiszereknek, akik vele egy hitet vallanak. ha zsidónak deklarártak őket. Tény és való, hogy jobb a felültagosodottság, jogegyenlőség és demokrácia levegőjében élni. De ha kirugnak bennünk, onnan, akkor nem kell ruhát szagolni és hamut hinteni a fejekre. Inkább azt, hogy fel a fejfel!

Vegye elő a magyarországi zsidó a történelmet, a saját népi történelmet. Nézze meg, mit adott a zsidóság a világnak, a magyarságnak és állítsa helyre olyképen lelki egyensúlyát, hogy ahonnan kirugtak, oda nem tolakozik többé. Vallja büszke önértékeléssel a zsidóságot. Még azt is, hogy Palesztina zsidó ország kell legyen, amit a világ valamennyi zsidója közül a magyar tagadott legjobban. De azért a zsidóság nem olvasta fejére ezt a bünt. Nem haragszik azért, hogy a Dunán máris uszik sok olyan hajó, amely zsidókat visz magán, olyan zsidókat, akik szintén magyarok voltak 101 százalékban és tudni sem akartak Palesztináról. Mi megbocsújtunk nekik, mert rövidlátók voltak. Nem látták messzire, a kétségtelen toleranciától és jóakarattól, amely Kossuth Lajosról, örgről Pallavicini legutóbbi cikkéig megnyilatkozott. Ragyogó korszak volt, amely Herzl profétai meglátása szerint meghozta ugyan az egyéni emancipációt, de nem a zsidó népi emancipációt. Egy kissé rövidlátó volt a magyar zsidóság s ebből a lanygos atmésztrárból keserű volt a felébredés. Zsidó szempontból nem is tragédia, hogy félmillió zsidó önmagára kellett eszmélnie. Különbön elszáradt ág kezdett lenni a zsidóság fáján. De most újra ki fog virágozni és gyümölcsöt a zsidóságnak fogja hullatni, amely ebből sokat és nagyot fog profitálni. Nem kell fejet lehajtani és nem kell hasoncsusztani. Jól írta Zsolt Béla. De katechombákba sem kell vonulni, lelkileg sem. Olvassák és tanulják a zsidóság történelmének ragyogó lapjait, legyenek önértékes, bátor zsidók — csak zsidók — és nézzenek bizakodással a jövőbe. Akkor ráeszmélnek arra, hogy jobb zsidónak lenni tudatosan, sőt öntudatosan, mint mimikrire egy olyan környezetben, amely mélyszélesen megbánja majd, hogy színt változtatott.

Majd amikor a zsidók elvesztett pozícióit németek fogják betölteni, akinek sohasem lehet halpercentes numerusokát alkalmazni. Akkor majd ráeszmél a magyarság arra, hogy kár volt ezt az értéket kivetni magából. De akkor a zsidó géntusz fog örködni a magyarországi zsidóság felett és megóvja majd minden rossztól és bajtól. Fel a fejfel Zsolt Béla magyar zsidósága, nincsen veszve a zsidó önérték és a boldogabb zsidó jövő.

Az ardeali zsidók találkozóhelye BERKOVITSNÉ (Oradeáról) orth. kóser étterme (a baia-marei rabbi hechsere) BUCUREȘTI, Str. Lipsicani 7. Telefon: 462-91

Sooec hátamögött. Postavámma! szemben a városi erdőnél konyha!

— ELJEGYZES. Markovits Mirjam (Odorheiu) és Mittelmann Nándor (Oradea) jegyesek.

— MERT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palaceszallók mellett.

Szenvedésem, majdnem 20 évig tartott...

írja többek között Olariu János, Cluj, str. Petrovici 7., majd folytatja... „a hosszú években keresztül nagy gyomorfájdalmaitól hála Istennek és a Gastro D. orvosának, valahára teljesen gyógyult állapotban írom e pár sort, habár megkésve, de e köszönettel tartozom. Szenvedésem majdnem 20 évig tartott, a sok orvosság és diéta az utolsó időben már nem használt semmit, míg az újságban olvastam a Gastro-D. cikkeket, magam is vettem egy üveggel, amelynek használata után már éreztem javulást és így még öt üveggel vettem melyeknek elhasználása után teljesen egészséges lettem, fogyaszthatok bármilyen ételket. Ismétlően mondom köszönetet gyógyszerész urnak és a Gastro-D.-nek...

Orvosok is ajánlják. Gastro-D. kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban, Bucuresti Cal. Victoriei 124.

— EGY HETI FOGHÁZ A ZSIDÓ VALLÁS MEGSÉRTÉSÉRT. A gruziondai törvényszék a napokban tárgyalta az ottani hitközség által egy antiszemita folyóirat szerkesztője, Jegazajewsky ellen folytatott per, a zsidó vallás megsértése miatt, ami a lengyel büntetőtörvénykönyv 173. s-ába utközik. Jegazajewsky ugyanis folyóiratában többször gyalázta a Talmudot. A tárgyalás folyamán a vádlott azaz védekezett, hogy ő a zsidóságot, de nem a zsidó vallást gyalázta; a Talmud szerinte nem alkotás a zsidó vallásnak. A törvényszék meghívta szakértőit Trzaciak híres antiszemita lelkész és Schorr Mózes rabbi. Trzaciak felsorakoztatott egy csomó talmudi citátumot, melyekkel bizonyítani akarta, hogy a Talmud nem alkotás a zsidó vallásnak. A zsidó ügyvédek kérdésére pergőtűzben Trzaciak kénytelen volt beállni, hogy egy szó sem ért léberül és arameusul és így tulajdonképpen mit sem konyit a Talmud eredeti szövegéhez, de talmudikus „tudományát” zsidógyilbítóktól eredő fordításokkal merítette. Schorr főrabbi ezután kifejtette, hogy a Talmud igenis szerves része a zsidó vallásnak és hogy a Trzaciak által citált fordítások, hamisítások. Mire a törvényszék Jegazajewskyt a zsidó vallás megsértése miatt? napi fogházra tette.

AHOL ROSSZ ÜZLET A KIKERESZTELKEDES. (Budapest). Egy D. nevű család tagja kitért és Melbournebe érkezett. Ausztráliából azután azt írta családjának, hogy nagyon megbánta, hogy kitért abból a célból, hogy uttleveben a vallás rovatában, mint római katolikus szerepeljen. Az történt ugyanis, hogy a kikötőben egy zsidó segélybizottság működik, aki minden zsidónak nyilvántartott ember segítségére van. Ő leve természetesen nem törődtek. Egy pesti ismerőse, aki ugyancsak neofita lett, de magával hozta előbbi zsidó iratait, a régebbi iratai segítségével elhelyezkedést talált, kéri tehát, hogy neki is küldjék el a kitérés előtti okmányokat.

— JEHUDA FISCHER csehszlovákiai (Bratislava) polgárt kérjük, hogy közölje címét a szerkesztőséggel, igen fontos, életbevigó jelentőségű ügyben. Ha esetleg valaki tud holtartózkodásáról, kérjük azt is, közölje velünk Jehuda Fischer címét.

— HOROVITZ JONATHAN RABBI VISSZATERT A SZENTFÖLDRE. (Budapest). Két évig állott a Városmajor sanatóriumban kezelés alatt Horovitz Jonathan rabbi, aki most teljesen gyógyultan újra visszatért Palesztinába. Bucsuztatására bankettet rendeztek tiszteletére, amelyen résztvett Sussmann Viktor rabbi, Klein Markus chevraelnök, dr Patai József szerkesztő akik üdvözölték a távozó rabbit, aki halásan köszönte mindazt a megértést, jót, amivel őt a pesti vallásos zsidóság elhalmozta.

Divat és gyógycipők
Belvárosi Cipőszalon-ban
Kolm István
 Oradea, Parcul Tralau 1.

— NEM SZABAD VENNI ZSIDÓK-TÓL ÉKSZERÉKET NEMETORSZÁGBAN. (Berlin). A november 24-én megjelent rendelet értelmében meg lett tiltva németországi zsidóknak, hogy ékszereket adjanak el. Sem arany, sem platina, sem ezüst tárgyakat nem lehet továbbadni és a németeknek nem szabad tőlük venni. A zsidók csak külön erre a célra kirendelt helyeken adhatják el ékszereiket és mütagyáikat

— HAZTELKEK ELADÓK a nagyváradi új szénapiac mellett olező áron. Cim a kiadóban.

— UJ CSEHSZLOVAK TELEP LÉTESÜLT PALESZTINÁBAN. Haifa mellett a napokban új csehszlovák település létesült, amely *Ismar Zebulun* nevet kapta és a Haifa-Beiruth főúton terül el. A telepen nagy téglagyárat állítottak fel. Ez az első égetett téglagyár a Közelkeleten. A tőke, amit beinvestáltak, ötmillió cseh korona, ami körülbelül husz-huszonöt millió leinek felel meg. A telepesek a téglagyárban dolgoznak, amelyben tökéredekeltésük van. Zöldség-termelést is üznek és a termelvényeket Haifában adják el. A falut a bevált recept szerint úgy létesítették, mint a többi települést. Egy nap alatt állították fel a barakkokat és a kormányzat 12 fegyvert ajándékozott a telepnek. — Tárgyalnak Londonban arról, hogy Berseba és az arab öböl közötti részen, amely jelenleg hatalmas sivatag, nagyszabású zsidó bevándorlást kezdmenyeznek. Jelenleg ezer beduin él ezen a területen. A régi római időben ezen a területen 300.000 lakos volt, akik hét nagyobb várost létesítettek annak idején. Ha a vizkérdést megoldják, az százezreket tudna újra ellátni. Az arabokkal nem lenne konfliktus, mert teljesen embermentesül az terület. A területen sok ásványanyag van, van réz és feltáratlan olajforrások is.

— ORTH. KÖSER KONYHAMAT Braszov, Str. Regele Carol (Kapu ucca) 33. sz. alá helyezték át f. évi október 1-től kezdődően. Korona kávéház mellett. Káhá restaurant.

— A ZSIDÓ PARLAMENTI KLUB LÁTOGATÁSA SKLADOWSKY LENGYEL MINISZTERELNÖKNEL. (Varsó). Skladowsky tábornok miniszterelnöknel megjelent a sejm zsidó képviselőiből összeállított parlamenti klub, akik az aktuális zsidó kérdésekről folytattak megbeszélést. Itt említjük meg, hogy a berlini lengyel kereskedelmi attasé Varsóba érkezett. A látogatást azzal hozzák összefüggésbe, hogy a német és lengyel kormányok között újra felveszik a tárgyalások fonalát azzal a céllal, hogy a Németországból kikérgetett lengyel zsidók vagyonát miképpen transferálják. Varsóban egy küldöttséget várnak Berlinből, olyan lengyel zsidók kiküldötseit, akik Németországban élnek, de lengyel állampolgárok.

Budapestre utazók ügyelmébe
 Orb. köser penzió Budapest központjában, Andrássy-út 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kiválóan diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos.
Friedman Józsefné
 Kárme-pansio (Andrássy-út 43)
 Telefon: 12-89-67.
 vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
 Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

„JAPAN NEM ZÁRJA KI AZ ORSZÁG ELETEBŐL A ZSIDÓKAT.” (Tokió). Míg bizonyos japán lapok a német propaganda befolyása alatt olykor antiszemita hangokat ütnek meg, a japán közvéleményben egyre erősödik a német fajgyűlölet és antiszemitizmus elleni állásfoglalás. Az utóbbi időben számos japán előkelőség bélyegezte meg éles szavakban a fajgyűlöletet és antiszemita hadjáratot. Legutóbb Ikeda japán pénzügyminiszter tartott nagy beszédet a bankárok és nagykereskedők értekezletén, amelyben kijelentette, hogy Japánnak semmi oka nincs arra, hogy kizárja a zsidókat az ország életéből, vagy elzárja kapuit előlük. Goto gróf, a japán felsőház tagja, aki most tért vissza Európából és Németországban is járt, nyilatkozatot adott a tokiói sajtónak, amelyben többek között a következőket mondotta: „Többször kérdeztem, hogy jogos alapja van-e annak a kegyetlen bánásmódnak, amely a német zsidóknak jutott osztályrészül. Kérdem azt is, vajjon ez a drákói politika hasznára lesz-e a jövőben a biradalomnak. A zsidók éppolyan emberek, mint mi vagyunk és ennek megfelelően kell kezelni őket.”

— Hirdetmény. Ezennel közhírré tesszük, hogy Mátyás orth. köser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügyeletünk alatt áll és így kaszusz szempontból teljesen megbízható. A klusi ort. Hittközség és zsidó tökéredekeltésük van. Zöldség-termelést is üznek és a termelvényeket Haifában adják el. A falut a bevált recept szerint úgy létesítették, mint a többi települést. Egy nap alatt állították fel a barakkokat és a kormányzat 12 fegyvert ajándékozott a telepnek. — Tárgyalnak Londonban arról, hogy Berseba és az arab öböl közötti részen, amely jelenleg hatalmas sivatag, nagyszabású zsidó bevándorlást kezdmenyeznek. Jelenleg ezer beduin él ezen a területen. A régi római időben ezen a területen 300.000 lakos volt, akik hét nagyobb várost létesítettek annak idején. Ha a vizkérdést megoldják, az százezreket tudna újra ellátni. Az arabokkal nem lenne konfliktus, mert teljesen embermentesül az terület. A területen sok ásványanyag van, van réz és feltáratlan olajforrások is.

A PALESZTINAI TENGERPART HALÁLLOMANYANAK KITEREMLESE. Róbert Pitsch árja születésű hajskapitány otthagya Németországot és Európa több városában propagandát csinál annak, hogy egy zsidó tökéredekeltésük hozzanak össze a palesztinai tengerpart halállományának kitermelésére. Szerinte eddig nem sejtett lehetőségek nyílnak meg ezen a téren, mert a szardiniától kezdve a nagy halakig minden a legnagyobb bőségben található a palesztinai tengerben és Palesztina tavaiban. Rámutat arra, hogy Norvégia 4 millió embere közül egymillió halászából él. Számítása szerint kellő tökéredekeltés esetén a palesztinai zsidó élhetne meg halászattal és ezeket igazán nem lehetne mondani, hogy a gazdasági élet zavarosában halásznak.

— A LA VIORICA szépségápolási intézetben a legújabb módszerű kezeléseik; arc-, test-, izommasszázs, tartós szemöldök-szedés, a legújabb ráncalanító pakolások. Oradea, Sas-palota, II. em., főbejárat. Lift-használat díjtalan.

— BRISCOE IRORSZÁGI ZSIDÓ PARLAMENTI KÉPVISELŐ VARSÓBAN. (Varsó). Robert Briscoe, aki az ir parlament egyetlen zsidó tagja, Dublinból Varsóba érkezett. Meglátogatta a kelet-európai zsidó centrumokat, hogy intervenciót a zsidóság érdekében. Megjelent a lengyel külügyminisztériumban is, ahol illetékes magasrangú tisztviselővel és államférfiakkal tárgyalta a zsidókérdésre vonatkozóan. Briscoe néhány napig Varsóban marad, hogy zsidó és lengyel vezetőkkel tárgyaljon és hogy aktuális kérdéseket megvitatson és a lehetőség szerint intervenciót.

— Dr Perl Aleksandar ügyvéd új címe Beograd, Kralja Aleksandra 12. II. emelet. (Külföldi megbízások. Kereskedelmi váltó és patenjtjog. Inkasszó egész Jugoszlávia területén.)

— FELHÍVÁS. A marosúvári jesiva vezetőségének tudomására jutott, hogy két egyén hamis igazolványokkal és nyugdíjakkal felszerelve, a jesiva menzája részére gyűjt. Tekintve, hogy ilyen felhatalmazást senkinek sem adtunk és a jesiva tanítványai csak lakhelyükön és ismerőseiknél gyűjthetnek, felkérjük a közönséget, hogy ha bárki pyűjtésre jelentkezik az utasítsa vissza és a nála levő iratokat kobozza el. Az újvári jesiva vezetősége.

Kényelmes Pensió!
 Elsőrendű ort. köser vendéglő és bodega!
Welfstein-nál, București
 Str. Azilul de Noaple 12. Telefon 51-2-39
Célső és pontos fixso gálás!

AZ EMIGRACIÓ KÉRDÉSE. (Párizs). Az „American Joint Distribution Committee” párizsi irodájában értekezletet tartottak a „Joint” és a „His-Ica-Emigration Association” reprezentánsai a német zsidók kivándorlási és kolonizációs problémáinak megvitatására. Dr. Bernhard Kahn elnöklöte alatt két napon át tanácskoztak a kivándorlási ügy technikai és szervezeti problémáiról. Különösen a magánkivándorlás és a tömegtelepítés problémáit iránt nyilvánult meg nagy érdeklődés a tanácskozás résztvevői között. Megállapították, hogy tömegtelepítés útján nem lehet ugyan megoldani a német zsidók pillanatnyi kivándorlási szükségleteit, de a jövőre nézve nagy jelentőségűek van az ilyen terveknek. Külön tárgyalták meg a németországi gyermekek kivándorlásának és elhelyezésének problémáit s megállapították, hogy Angliában, Skandináviában és egyes tengerentúli országokban is nagy számban találnak befogadásra a német zsidó gyermekek. A gyermekbevándorlás megkönnyítése azonban nem lehet ok arra, hogy a felnöttek súlyos emigrációs problémáit háttérbe szorítsa. Egyébként Anglia egyelőre nem engedélyezte a „Jewish Agency” kérelmezett 10.000 németországi gyermeknek Palesztinában való elhelyezését. Beható tanácskozáskor tárgyalt képezt az ifjúság szakkiképzésének kérdése is a Palesztinába és más tengerentúli országba való kivándorlás kapcsán. Külön jelentés hangzott el a palesztinai telepítéssel kapcsolatos ifjúsági kiképzésről.

— BEZÁRTÁK A RHODOSI SZEMINÁRIUMOT. (Rhodos). A rhodosi rabbiszemináriumot, amelyet dr. Pacifci, genai főrabbi vezetett 12 évig, most arra kényszerült, hogy bezárja kapuit. A bezárás közvetlen oka az volt, hogy az olasz kormány, amely eddig szubvencionálta a rabbi-iskolát, most beszüntette ezt a támogatást. Számos zsidó, aki 1919 után költözött Rhodos szigetére, most kénytelen, elhagyni a szigetet, az új rendelet értelmében 1939 február 15-ig. Azzal a kéréssel fordultak a Jewish Agencyhez, hogy juttasson számukra certifikátot, amivel Palesztinába vándorolhatnak.

— ZSIDÓ TELEPÜLÉST AKARNAK ABESSZINIÁBAN? (Kairó). A „Daily Express” írja, hogy Farinacci olasz miniszter, az ismert antiszemita, akinek mintaképe Julius Streicher, a zsidók legnagyobb üldözője, most Abesziniába utazott és utabjettte közbé: Kairó is, ahol állítólag olyképen nyilatkozott, hogy a zsidók abessziniái letelepedését is előmozdítja.

— MEGOLTEK A BARCLAYS BANK EGY TISZTVISÉLŐJÉT. (Jeruzsálem). Evi Brasch, kikeresztelkedett német zsidót, aki 20 éve tisztviselője a Jeruzsáemi Barclays Bank fiókjának, az Olajfák hegyén, közel a lakásához, egy arab revolver golyójától találan meg halt.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat
 új helyiségünkben
 Str. Ep. Ciorogariu 4.
 Szébbnél szébb perzsa szőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyamok.
„ORIENT”
 Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

A jelenkor véres zsidó napjai
A római légiókkal letelepedett speyeri és mainzi zsidók utódainak pusztulása

Most, amikor a zsidóság németországi része vándorbotlati kezébe áll és nem tudja merre és hova menjen, most, amikor több, mint ezeréves zsidó történelemre tesznek pontot a nemzeti szocializmus kiemelt vezetői, úgy véljük, egy hatalmas dicsőség-gel és szenvedéssel teli zsidó történelemnek lapjairól kell fellebbentennünk még egyszer a függőnyt. Hiszen lehet, hogy most már ezeknek a nagytradióció városoknak és zsidó településeknek örökre vége van. Sorozatosan fogunk írni a nagy zsidó centrumokról. Az eddigi városok után sorra jönnék meg Köln, Frankfurt am Main és a többi centrumok. Dicsőséges és szomorú lapok ezek, olvassuk és tanuljuk, hiszen ki tudja nem-e örökre pontot tesz a sors erre a zsidó történelemre.

A KERESZTES HADJÁRATOK ALATT.

Az első keresztesháború idején nem volt rossz dolgot a zsidóknak, de annál súlyosabb volt a helyzetük a második kereszteshadjáratkor, különösen 1195-ben, amikor ők is nagy gyűlölködésben és üldözésben részesültek. A császár ugyan megölette a zsidók üldözőit és a zsidóknak is kárterítést kellett fizessenek, mégis nagy csoportok ment keresztül a speyeri hitközségre. El is pusztították 1282 és 1343 között, mivel azzal gyanusították őket, hogy megölték egy nem-zsidót. Amikor a pestisjárvány kitört, akkor ónmaguk gyújtották fel a házaikat és velük együtt bennétek. Csak kevesen menekültek. Nemsokára visszatértek, de 1353-ban újra elkergették őket. Röviddel azután újra visszatértek, azonban 1435-ben végleg kitusították őket Speyerből.

SPEYER.

Lapunk legutóbbi számában megírtuk Worms zsidóságának tragédiáját. Csaknem hasonló nagy szerepet játszott a régi világban Speyer is, amelynek 25.000 lakosa közül legutóbb 400 volt a zsidó. E pillanatban nem tudjuk, hogy lelik-e még ottan már egy is. Sok tekintetben közös volt a sorsa ennek a speyeri zsidóságnak Worms-é és Mainz-é és ahogy írjuk, ezeket közös elnevezéssel „Schum”-nak nevezték a három város kezdőbetűi nyomán.

Köln mellett terülnek el ezek a városok és úgy ismeri őket a zsidó történelem, mint a legrégebb zsidó településeket. Mainzból élénk zsidó élet indult ki. A XI-ik század óta ebben a három városban híres talmudiskolák voltak, amelyeknek nem kisebb híre adott örökre szóló patinát, mint Rasi, akiről legutóbb is írunk a wormsi templommal kapcsolatban.

A három hitközségnek közös rítusuk is volt és a „Takkanot Schum”, vagyis a három városnak szindusa által előírt szokványok az egész német zsidóságra érvényes bírtak. Speyerben nagyon jó volt a nemzsidókkal való viszonyuk. Már a XI-ik században voltak olyan zsidók Speyerben, akik nagy tekintélynek örvendtek. Már 1084-ben Rüdiger püspök kijelentette, hogy Altspeyer községének a város-hoz való csatlóása már azért is egyszerű használna jól, mert hiszen leknek ott zsidók is. Akkoriban Mainzól kiköltöztek a zsidók és Speyerben telepedtek le. Rüdiger püspök olyan jogokat biztosított számukra három és fél font lefizetés ellenében, amely kedvezményeket sehol Németországban nem élveztek annakidején. Védelmükre azt a városrészt, amelyben laktak, falakkal vették körül. Kereskedelmi szabadságuk, önálló bíróságuk volt saját rabbi-juk vezetésével. Ingatlan is szerzhettek, temetőt is kaptak. Keresztény szolgálókat is tarthattak és a húst, amelyet nem ehetek meg, mert nem volt köser, eladhatták kereszténynek számára.

IV-IK HENRIK TOLERANCIAJA.

Amikor 1090-ben IV. Henrik császár ott tartózkodott Speyerben, a — zsidók kérelmére — védelmükbe vette, megerősítette privilégiumukat és aközvetkezőkről biztosította őket: Az egész birodalomban vámmentesen üzhettek kereskedést, keresztyekkel való pereskedés esetén mindegyik fél a maga bizonyítékait terjesztheti elő. Istenteléseket nem szabad ellenük hozni, nem szabad szolgálkat erőszakkal megkeresztelni. Saját törvényeik szerint esküdhetnek, s ha valaki támadást intéz ellenük, akkor azokat szigoruan meg kell büntetni. Ezek a privilégiumok a császár sajátkező aláírásával erősítették meg. A speyeri zsidók történelmük folyamán nagyrészt a püspök uralma és védelme alatt állottak és csak kevés ideig a város fennhatósága alatt. A hitközség élén a püspök által kinevezett archisynagogus állott. Ő döntötte el a peres ügyeket, amelyek zsidók között felmerültek és ami zsidók és keresztények között keletkezett. Ha nem tudott dönteni, akkor az ügyet a püspök elé vitte.

A MAINZI ZSIDÓSÁG TÖRTÉNELME.

Worms és Speyer után még a „triumvirátus” harmadik részéről is kell írunk, Mainzról. Mainzban a zsidók a római légiókkal együtt, tehát szinte 2000 éve telepedtek le.

Biztos adataink csak arról vannak, hogy 982-ben az a Kalonymus telepedett le, aki — amint fentebb említettük — II. Ottó császár életét mentette meg Cotrone mellett. Luca olasz városból költözött Mainzba és utódai a mainzi zsidóság vezetői lettek. Az első zsidóüldözés ideje ebben a városban 1012-ben kezdődött. A zsidókat akkor azért üldözték, mert állítólag velöket megtérítették. Ezért rövid időre elidőzték őket, ha csak nem keresztelkedtek ki. A kikeresztelkedettek között volt Gerson ben Jehuda rabbinak fia is.

A „MEOR HAGOLA”-NAK, GERSON BEN JUDÁNAK FIA KIKERESZTELKEDETT.

Hogy Gerson ben Juda mit jelentett és művei mit jelentenek ma is a diasporai zsidóságnak, azt abból következtethetjük, hogy a „Meor hagola”-i, a galuth világító féklyájának hívták. Tulejdonképen vagy észak Franciaországban, vagy Metz-ben született 960-ban, 1013-ban Mainzban élt és 1028-ban, vagy 1040-ben halt meg. Elvitathatatlan szellemi vezető volt korában Német-, Francia és a szláv országoknak, ahonnan a tanítványok százai özönlöttek tanításainak hallgatására és követésére. Vallási rendelkezései: „Tukkanot derabunan Gerson”, a Sinai tanokkal egyenranguan volt értekeve. Voltak azonban ezek között olyanok, amelyek nem töle származtak, de kétségkívül tőle eredt a „Cherem Bne Gerson”, amelyben átok terhe alatt tiltja meg a többnejűséget, elsősorban a „Shum” három hitközségének, Speyer, Worms, Mainz és környékeinek. Ő tiltja meg kategórikusan a feleség hozzájárulása nélküli válást, a templomi ima megzavarását egy előimádkozó részére, akihez a közösség nem járult hozzá. Sok respunsumai és talmudi kommentárai, valamint rítusbéli rendelkezései a legtöbb hitközségnek ma is tradicionális és megváltozhatatlan kötelemei. Rabbi Gersonnak plujtat igen sok hitközségben ma is elmondatnak tanúságul a zsidóság súlyos szenvedéseiről. De a kor kikeresztelkedési kényeszerzőkői eme nagy zsidó kiválóságnak családját sem kímélte. A nagy férfiú elkeresodott fia renegáttá vált és elhagyta azt a hitet, amelynek atya a zsidóság minden korának egyik legnagyobbja volt.

A harmadik kereszteshadjárat idején a püspök és Barbarossa Frigyes védelme alatt állottak, de az első és második kereszt hadjáratok idején 1281-ben és 1283-ban vérvádakkal voltak vádolva és 1349-ben, a pestisjárvány idején sok zsidó embert öltek meg Mainzban is.

ZSIDÓ SÍRKÖVEKBŐL ÉPÜLT MAINZI HÁZAK

A XV. század folyamán több ízben elidőzték őket 1436-ban, 1462-ben és azután újra visszavették őket 1473-ban végleg kiűldözték őket. Egyezőval azonos volt sorsuk az egész hercegségek területén. A XIV. században házépítésre használták fel a zsidók sírköveit. 124 sírkövet találtak így meg újra.

Mainz is a zsidó tudománynak és tradicionális forrása volt. A legismertebb mainzi rabbi volt: Gerson ben Jehuda, de Mainzban tevelénykedtek még Rothenburgi Meir és Jakob ben Mozes Halévi. A hitközség ügymenetét a zsidó tanács intézte. Amint már megírtuk, az élen a „zsidópüspök” állott. Vallási ügyek pedig a rabbinátus hatáskörébe tartoztak.

1583-ban létesült az új hitközség. Sokan költöztek Mainzba Frankfurt am Mainból és 1615-ben Wormsból, amikor kiűldözték őket onnan. Általában elég rossz volt mindég a helyzetük. Csak 1784-ben kezdődött jobb éra, amikor a Kurfürst-ök II. József tolerans ediktumai alapján azon ügykezik, hogy a viszonyok rendeződjenek és különösen a zsidók kulturális viszonyait emeljék.

1792—1814 között, amikor francia megszállás alatt volt Mainz, a zsidók egyenjogú francia polgároknak tekintettek. A napoleoni sanhedronja is kiküldték megbízottait. A szabadságharcok idején Mainz Hessen-Darmstadt-hoz kerülték.

Amikor 1925-ben népszámlálás volt a 109.000 lakosságu városban, 2800 zsidó élt. Hogy most még

van-e ott egyáltalán zsidó, nem tudhatjuk, de ha igen, úgy keserves szenvedések között, lerombolt

Megemlítjük még, hogy 1853-ban Josef Aub rabbi, aki később Berlinbe került, reform-hitköz-

Megírtuk a „SCHUM”-nak, a három híres hit-

Vermes Ernő halála

Az erdélyi zsidóság legutóbbi husz éves történetében nagy szerepet játszott Vermes Ernő, aki magánéletében ismert gyárpáros volt, a közéletben pedig intrazingens, százasz-

Vermes Ernő a zsidó közéletben kivétel- sen szép pozíciót töltött be. Nem az a tény, hogy

Nagy vesztesége az erdélyi zsidó közélet- nek, nagy vesztesége Temesvár zsidóságának

esetre megállapíthatjuk: hogy soha ilyen szomorú helyzetük nem volt a zsidóknak ottan, mint a XX-ik század „boldog” korszakában.

Worms, Speyer, Mainz, mérnökök, amelyek- nél szomorú szívvel áll meg a vándor...

Ha az arabok elfogadják Palesztina felosztását, az arab államoknak: a zsidó állam belép az arab államszövetségbe

ter, holott megérdemelte volna, hogy valahol egy gyönyörű tengerpart villában élvezze még

Weizman békesajánlata

Most, amikor az európai zsidóság tömegei kétségbeesetten keresik a lehetőségeket, hogy

Emlékezzetek, hogy amikor az angol kormány hivatalosan is elvetette Palesztina fel-

Az első és legelősebb tiltakozást a londoni kerekasztal-konferencia ellen az Uj-cionista

zet és ha bizonyos szempontból befolyezett egész is volt élete, neki és azoknak, akik be-

Küzdő, bátor, szókimondó te-mészertért sok barátja volt s voltak ellenfelei is. Nem ellenségei, csak ellenfelei.

Legyen emléke örökké áldott és legyen eszménye utmutató a sötétségben tévelygő zsi-

A TEMETÉS.

Hétfőn délután temették el Vermes Er- nőt Temesváron óriási részvét mellett.

Segítség!

Az erdélyi zsidóságnak is ki kell vennie részét abból a segélyakcióból, amely megindult a német-

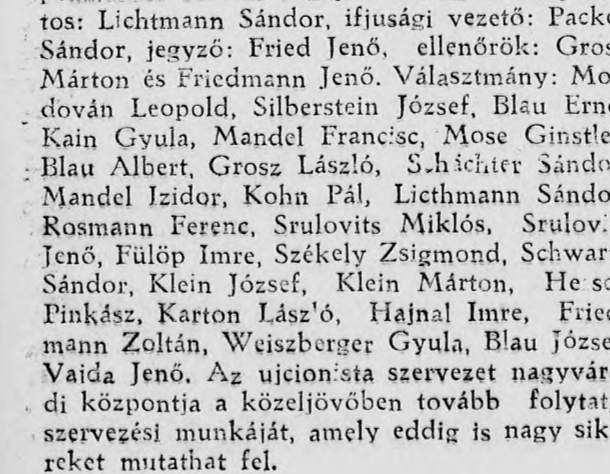
Tekintettel a renkívül fontos és nemes célra, felkérjük lapunk olvasóit, hogy juttassák el pénzübeli

Folytatólagosan közöljük felhívásunk nyomán szerkesztőségünkbe érkezett adományok jegyzékét:

Csuzt, közsélynét és minden hü- lésítői eredő fájdalomat azonnal meg-

— MEGALAKULT A NAGYBÁRODI UJCIONISTA HELYICSOPORT. Január 1-

Játsonak bizalommal a Loterie de Stat COLECTURA OFICIALA-nal

Egy új év kezdődött Mindenki ki kell próbálja szerencsését 1939-ben az első húzás Január 15-én

VULCAN Oradea, Bv. Reg. Ferdinand 1 legolcsóbban árusít a k t a t á s k á t iskolatáskát

Minőségben árákban izlésben szövef különlegességeink vezetnek! Dus választék! Szolid kiszolgálás Havas és Grünfeld

Sehol sem rendelhet olyan olcsó és olyan versenyen felül álló jó, modern formafűzőket, csipőszorítókat, mell-

Kelmefestést Női ruhák, férfi öltönyök, trenckotok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja BORGOS

Jeruzsálem. — Fakhr bey Nashahibi, aki mint ismeretes, éles harcot folytat az exmufti és a terroristák táborá ellen, nagyszabású demonstrációt rendezett egy délpalesztinai faluban, Hebron mellett, amelyben több ezer fellah és beduin vett részt. A tüntetés a volt jeruzsálemi mufti ellen irányult. A négyülésen a palesztinai katonai hatóságok képviselői, Jeruzsálem kerületi kormányzója és a külföldi sajtó képviselői is részt vettek. A konferencia által megszavazott határozati javaslat a polgári arab lakosság ellenszenvének ad kifejezést a muftival szemben, a palesztinai arabok lojalitását nyilvánítja Nagy-Britannia iránt és hangsúlyozza azon készségüket, hogy közreműködjenek a rend helyreállításában és a terrorbandák végleges kiűzésében. — Arab terroristák behatoltak egy Rechobot melletti zsidó narancsosba és ott jelentékeny pusztításokat végeztek. Zsidó rendőrök érkeztek röviddel utána a tett helyre, hogy nyomozzanak az ügyben s akkor orvul rájuk lőttek. Az egyik rendőrtiszt Arieh Benmarjahu a helyszínen meghalt. — Arab terroristák egy zsidókkal teli autobuszt megtámadtak Ailitól délre és egy utast megöltek, kettőt pedig megsebesítettek. — Beer Tuvia melletti narancsosba benyomultak terroristák és nagy pusztítást végeztek ott. Körülbelül 5000 font értékű fa-csemetékét és fa-kultúrát tettek tönkre. — A jeruzsálemi óvárosban Sejk Mohamed Said el Khatib-ot, a legidősebb Haram-esh-Sherif-et meggyilkolták. Ő volt egyike azoknak a sejk-eknek, akiket az óváros októberi megszállásánál az angol hatóságok meghívtak a Haram-nyergelére. Egy arab nőt is meggyilkoltak Jeruzsálemben. — A Palesztina kormány most megjelent hivatalos kimutatása szerint, 1938 június 30-iki számlálás szerint Palesztina összlakossága 1.400.000 lélek, amelyből 828.000 személy mozlim, azaz 61%, 400.000 zsidó, vagyis 29% és 111.000 keresztény, 12.000 másvallású. A nomádok száma 66.000. (A zsidóság lélekszámát úgy véltük, egy kissé albecsülte a kormányzat, mert az ottani zsidóság száma ma már közeljárhat a félmillióhoz. A szerk. megjegyzése).

București. — A rámcicul sárat-i kereskedelmi kamara 33 kereskedelmi vállalatnak a törlesztést rendelte el, miután a szóbanforgó cégek tulajdonosait törölték az állampolgársági listából.

München. — Nagyobb bérházak zsidó tulajdonosainak a német birodalom területén módjában van zsidó bérházakat felvenni, olyanokat, akiket az árja-háztulajdonosok ki kell küldjenek házaikból. Ehből a rendelkezésből arra következtetnek, hogy egyelőre eltekintenek a getto felállításától.

Tel-Aviv. — Egy 116 éves asszony, Feige Lehrer a Ness Ziona melletti koloniat 116 éves korában meghalt. Özvegye volt Reuben Lehrer-nek, aki egyik alapítója volt a ness-zionai koloniatnak. Dedunokája, Rivka Lehrer néhány hónappal ez előtt arab terroristák áldozata lett.

Prága. — Az ismert zsidó szintársulat, amelynek főtitkárja volt Sevilla Pastor és Mose Ziegler, eddig Wienben és Szlovákiában vendégszerepelt, de most kiutasították őket és így „senki földjén” hánykolódnak és nem tudják, hova menjenek. Lépések történtek a szlovák zsidóság körében, hogy elősegítsék kivándorlásukat.

Pozsony. — A napokban háromszáz zsidó család vándorolt ki Csehszlovákiából. Ez az első szervezett csoport, amely előfutárként indult el új otthonot keresni. Néhány hónap múlva 14.000 zsidó fogja elhagyni Szlovenszkót. A kivándorlók egy része Palesztinába megy.

Camberra. — Az ausztráliai kormány körülbelül 3-4 ezer bevándorlást igénylő kérvényt kapott az ausztrál és németországi zsidóktól. Az ausztráliai kormány állítolag arra az állásponton helyezkedik, hogy nem vet gátat a zsidó bevándorlásnak és bevándorlási kvótát sem jelöl meg.

— AZ AMERIKAI CSEHEK AZ ANTISZEMITIZMUS ELLEN. (Newyork.) Az Egyesült-Államokban élő csehek hivatalos lapja, a „News Yorkske Listry” felhívást intéz a Csehszlovákiában élő „testvérekhez” s kéri ebben a felhívásban, hogy vessenek véget az antiszemitizmusnak. Ez az antiszemitizmus árt az amerikai cseheknek, árt a cseh államnak és a csehszlovákiai áruk amerikai kivitelének. A cseh légionáriusok prágai lapja, a „Narodni Osvozei” ehhez a felhíváshoz a következő kommentárt fűzi: — Az antiszemitizmus egyikünknek sem fad a szívéből. Hiszen mi ismerjük a zsidóinkat. Mi tudjuk, hogy közöttük igen sok szolid és dolgozó ember van. Az állam nem engedheti meg magának azt, hogy a zsidókat kizárja az együttműködéséből. A zsidók a köztársaság újjáépítésénél nagy szolgálatot tehetnek. Nem is engedhetjük meg magunknak azt, hogy lemondjunk az amerikai piacról. Míg a német árukat Amerikában bojkottálják, a mi áruinkat szívesen vásárolják. A zsidó vállalkozók csupán jogbiztonságot kérnek. Be kell bizonyítanunk a világnak, hogy rendezett állam vagyunk és polgárainknak meg van a jogbiztonsága.

— A SZLOVÁKIAI ZSIDÓSÁG ÉLETEBŐL. A szlovák kormány hozzájárulásával a szlovákiai zsidóság egységes szervezetet hívott életre „Zidovsky Unstredna Uradovna pre Krajinu Slovensku” néven. A szlovákiai zsidóságnak erre a központi képviselőre hárul a feladat, hogy a hatóságokkal fenntartsa az összeköttetést és közreműködjen a zsidókérdés megoldásában. A szlovákiai zsidó központi képviselőt már meg is kezdte tevékenységét és több bizottságot létesített, amelyek közül az átrétegződéssel és a kivándorlással foglalkozók a legfontosabbak. A központi szervezet irodái Pozsonyban működnek. — Itt említjük meg, hogy az elmúlt héten a szlovenszkói választásokon a zsidóság a kormány listájára szavazott. A csehszlovák kormány legutóbbi minisztertanácsán megvitaták a zsidókérdést. A beavatottak szerint a közéletből számos zsidót fogják kizárni. Rövidesen elhagyják helyüket az egyetemi tanárok, akiknek számát huszra becsülik. — A nemzeti egység párt ifjúsági szakosztálya meglehetősen szélsőséges antiszemita programot tett köze. A csehszlovák szenátus is állásfoglalt a Szlovákiában levő helyzettel szemben. A cseh szenátorok kijelentették, hogy a zsidóüldözések az egész köztársaság érdekeit veszélyeztetik, mert a külföld igen kedvezőtlenül reagál ezekre.

— A DANZIGI ZSIDÓK KALVÁRIÁJA. (Danzig.) A danzigi adóhivatalok felszólították a zsidókat, hogy vagyonukat jelentsék be, mert regisztrálni akarják. Az összes zsidó néven levő bankbetéteket, akár ottani zsidóké, akár külföldieké, lefoglalták.

— A MAGYARORSZÁGI GAZDAK KÖVETELIK A RITUALIS VAGÁS HELYREÁLLÍTÁSÁT. (Budapest.) A budapesti „Közéletmészé Hírlap” legutóbbi számában Mizsey György országgyűlési képviselő komoly indokokkal felhívja az illetékesek figyelmét arra, hogy milyen nagy kárt okozott eddig a rituális vágás betiltása. Négy millió pengőre teszi az a kárt, amit eddig okozott a magyar gazdaságszadalomnak a vágás betiltása. Katasztrófálisan csökkent a marha és borjúhús fogyasztás. Erőteljes hangon követeli, hogy engedjék meg újra a rituális vágást, mert az nagy ártalmára van a gazdasági életnek és senki sem profitál belőle. Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy engedélyezni fogják a rituális vágást.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

MI A FONTOS?

Régen, még a cári világban élt egy Mandelstamm nevű híres szemész, akit meg akartak hívni egyik orosz egyetemre tanárnak, de az volt a feltétel, hogy keresztedjék ki előbb. A professzor így válaszolt a deputációnak:

— Ha csak egy kikeresztedkedett kell Önöknek és nem egy tanár, akkor itt van a szolgám, vigyék azt magukkal, az kikeresztedkedett ember...

REGI CSODAK, UJ CSODAK

A régi világban úgy történt a csoda, hogy aminek egy napja kellett volna égni, az nyolc napig égett. Viszont amikor a náciak felgyújtották a Reichstagot, új csoda történt, mert annak nyolc napig kellett volna égni és csak egyik égett.

VEGYEN TARSNAK...

Az egyik varsói lapban nagyszerű karrikatúra jelent meg. Két alak áll egymással szemben, mindkettőnek batyu van a hátán. Az egyik Chamberlain, akinek batyuján áll: Abesszinia, Csehszlovákia és Franciaország. A másik egy szegény házaló zsidó, akinek ócska holmik vannak és így szól Chamberlainhoz:

— Eladtad már Abessziniát, Csehszlovákiát, és most Franciaországot akarod eladni. Szegény vagyok, nem vennél engem is társnak ehhez az üzlethez?...

A KERESZT

A Bál-Sém új kocsiát fogadott fel, egy orosz legényt. Mikor először kikocsikáztak a székér elhaladt a hídon a régi kőkereszt mellett, mely ott állott a folyóparton. A Bál-Sém élesen figyelte a kocsiat: de az a kereszt alatt elfordította az arcát és nem emelte meg süvegét.

— Fordulj vissza! — parancsolta a Bál-Sém. Otthon nagy meglepetést keltett, hogy a Bál-Sém ilyen gyorsan hazaérkezett. Tanítványai kérdésére a mester csak ennyit felelt:

— Azért fordultam vissza, mert a kocsi nem vetett keresztet!

Aztán lassan hozzáléte: — Nem bírom egy olyan emberben, aki nem becsüli meg a saját vallását.

Két nappal később zsanádok jelentek meg a községben és a kocsiat keresték. Kiderült róla, hogy régóta keresztet rablógylkos volt.

A ROSSZMENETEL OKA

Egy falusi kocsmáros elmegy a rabbihoz és elpanaszolja, hogy az ő üzlete borzasztóan rosszul megy, míg a vele szemben levő kocsmára állandóan tele van, holott ő is van olyan tüchtig és szorgalmas ember, mint a szomszéd.

— Megmagyarázom neked, — szól a rabbi — hogy ez miért van. A szemben levő kocsmáros csak a saját üzletével törődik, erre koncentrálna minden figyelmét és ennek meg is van az eredménye. Te azonban állandóan az ő üzletére is figyelsz és két üzlethez bizony nincs elég tehetséged.

REFORM RABBI

Két hithű zsidó érkezett egy városkába, ahol meg akarták látogatni a nagy hírű reform rabbit, de amint az udvarra befordultak, ott egy kövér disznót pillantottak meg a pocsolgyában.

Kapták magukat, visszafordultak és felháborodva mondták, hogy nem látogatták meg az olyan rabbit, akinek disznó van az udvarán.

A rabbi az ablakban állt és meghallotta a két zsidó megjegyzését, utánuk kiállott, behínta őket és így szólt:

— Nem helyesen ítélték meg a dolgot, barátaim. Látjátok, én már évek óta prédikálom a hiteimnek, hogy ne egyenek disznóhúst, nem hallgattak rám. Most aztán beszereztem egy disznót, hadd lássák, milyen gusztustalanul fetorg az a pocsolgyában, hátha így megy el tőle az étvágyuk.

A KERESKEDŐ FOGALMA

A tanító a kereskedelemről magyaráz és többek között a kereskedő jött definícióját is fejtegette.

— Na fiam — fordul aztán a kis Jankelehez — meg tudnád-e határozni nekem egy mondattal a kereskedő fogalmát?

— Kereskedő — felelt Jankele — az az ember, aki egy vevőnek, aki ingámbot jön vásárolni, el tud adni egy öltözet ruhát.

